

Hälso- och sjukvård för äldre

— en behovsstudie

Rut Bränsvik

Lars-Erik Adolfsson

Uppsökande och hälsovårdande verksamhet bland äldre har blivit en alltmer aktuell arbetsuppgift för primärvården. Lars-Erik Adolfsson, distriktsläkare, Bankeryds vårdcentral och Rut Bränsvik, distriktssköterska, Norra Hammars vårdcentral redovisar i följande artikel hur en sådan verksamhet kan utformas.

Befolkningsprognosen anger att antalet äldre i Sverige kommer att öka. Allt fler av de äldre blir mycket gamla. Av hävd anses äldre behöva utnyttja samhällets service i form av sjukvård och hemtjänst i stor omfattning.

Ur samhällets synvinkel är det viktigt att kunna förebygga vårdbehov. Tidig upptäckt av sjukdom och vårdbehov liksom förebyggande hälsovård ger de äldre en möjlighet till ett rikare, oberoende liv.

I Hälso- och sjukvårdspropositionen 1984/85:181 (grundad på bl.a. HS 90), som antogs av riksdagen våren 1985, och i SPRI-rapport 1984/85 uppmanas sjukvårdshuvudmännen att erbjuda de äldre en organiserad hälsovård.

Egna erfarenheter av sådan verksamhet grundar sig på en inventeringsstudie utförd i kommundelen Bottnaryd, Jönköping. Vi kände behov av att ta reda på hur de äldre inom distriktet mårde.

SYFTE

Syftet med undersökningen var att kartlägga

- det sociala nätverket kring de äldre
- deras vårdkontakter och attityder till olika vårdformer
- att upptäcka dolda behov av omvårdnad och hjälpmedel.

GENOMFÖRANDE

Målgrupp

Undersökningen begränsades till att omfatta endast dem som vistades i eget boende. De som vårdades på sjukhus eller bodde på servicehus omfattades ej av undersökningen.

Totalt 181 personer från 75 år och äldre utgjorde målgruppen. Bortfallet var 5 personer.

Hembesök

Ett introduktionsbrev skickades till samtliga i målgruppen för att informera om undersökningen och dess genomförande. Därefter gjordes hembesök av distriktssköterska varvid frågor ställdes om hälso-tillståndet och det sociala nätverket.

En mindre medicinsk hälsoundersökning gjordes också.

UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Hälsotillstånd

Medelåldern i undersökningen var något högre i jämförelse med liknande studier som gjorts (80,8 år).

Undersökningen visade glädjande nog att hälso-tillståndet var något bättre än i övriga delar av landet. Vad detta kan bero på vet vi inte, men en bidragande orsak kan vara att de äldres sociala liv fungerade bra. De allra flesta hade släktingar i närheten och grannkontakten fungerade väl. Av 176 personer var 61 ensamstående. De mårde bra och hade god kontakt med släkt och grannar.

Läkemedelskonsumtionen

Av de tillfrågade var en tredjedel utan läkemedel och knappt en tredjedel hade bara ett läkemedel. Hela 85 % skötte medicineringen själva. Läkeme-